

OSNOVI EKONOMIJE

UPOZNAVANJE
SA
PREDMETOM

Profesori:

Predavanja:

dr Renata Pindžo

renata.pindzo@icloud.com

dr Miroslava Petrevska

mpetrevska@visokaturisticka.edu.rs

dr Mirjana Ilić

mirjana.ilic@visokaturisticka.edu.rs

Vežbe:

dr Miroslava Petrevska

mpetrevska@visokaturisticka.edu.rs

dr Mirjana Ilić

mirjana.ilic@visokaturisticka.edu.rs

Naziv predmeta		Osnovi ekonomije	
Izorno područje (modul)		Zajednički	
Vrsta i nivo studija		Osnovne strukovne studije	
Studijski program		Ekonomija i turizam	
Nastavnik (za predavanja)		dr Renata Pindžo dr Miroslava Petrevska dr Mirjana Ilić	
Nastavnik/saradnik (za vežbe)		dr Miroslava Petrevska dr Mirjana Ilić	
Broj ESPB	7	Status predmeta	obavezni
USLOV			
Cilj predmeta	Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenata sa temeljnim principima i zakonitostima mikroekonomije i makroekonomije, korišćenjem savremene interpretacije najvažnijih dostignuća ekonomske nauke, potkrepljenih praktičnim primerima		
Ishod predmeta	Najvažniji ishod predmeta je trajno usvajanje osnovnih teorijskih saznanja, ekonomske logike i tržišnih pravila, neophodnih za izučavanje drugih ekonomskih predmeta i svakodnevno buduće privatno i poslovno odlučivanje u kratkom i dugom vremenskom roku, kao i osposobljavanje za timski rad, kvantitativne analize i korišćenje poslovnih i drugih raspoloživih informacija.		
Sadržaj predmeta			
Teorijska	<p>1.Uvod u ekonomiju – resursi i potrebe; slobodna i ekonomska dobra; pojam ekonomije; mikroekonomija i makroekonomija; pozitivna i normativna ekonomija.</p> <p>2. Osnovi ekonomske analize i ekonomske zakonitosti – instrumenti i</p>		

**Teorijska
nastava**

3. Tržište i konkurencija – pojam i funkcije tržišta; tržišne cene i konkurencija; savršena i nepotpuna konkurencija; sistematizacija tržišta; kružni tok dobara, faktora i dohodaka; asimetrične informacije i negativna selekcija; efikasnost tržišta, tržišni „neuspeh“ i uloga države.

4. Tražnja i ponuda – pojam, kriva i faktori tražnje; pojam, kriva i faktori ponude; individualna i tržišna tražnja i ponuda; potrošačev i proizvođačev višak.

5. Elastičnost tražnje i ponude – cenovna elastičnost tražnje; uticaj cenovne elastičnosti tražnje na ukupan prihod; unakrsna cenovna elastičnost tražnje; dohodna elastičnost tražnje; cenovna elastičnost ponude.

6. Preferencije, izbor potrošača i rizici – preferencije potrošača; budžetsko ograničenje; izbor potrošača; neizvesnost i rizici; odnos rizika i prinosa; smanjivanje rizika.

7. Proizvodnja i organizacija – proizvodnja i proizvodna funkcija, tehnologija i produktivnost; ukupan, prosečni i granični proizvod; proizvodnja u kratkom i dugom roku; veličina i organizacija preduzeća.

8. Troškovi proizvodnje – ukupan trošak, ukupan prihod i profit; ekonomski i računovodstveni trošak; fiksni i varijabilni troškovi; prosečni i granični trošak; nepovratni trošak; troškovi u kratkom i dugom roku.

9. Savršena konkurencija – tržište savršene konkurencije; ponuda konkurentnog preduzeća i maksimizacija profita; tržišna ponuda konkurentnih preduzeća; kratkoročna i dugoročna tržišna ravnoteža.

**Teorijska
nastava**

10. Tržišna moć i određivanje cena – tržišna moć i konkurencija; određivanje i prihvatanje cena; cenovna diskriminacija; određivanje cene paketa proizvoda; zaštita konkurencije.

11. Monopol i oligopol – izvori i obeležja monopola; ponašanje monopolskog preduzeća; ekonomski i društveni efekti monopola; pojam i obeležja oligopola; ponašanje oligopoliste i teorija igara; kartel.

12. Monopolistička konkurencija – diferenciranje proizvoda i ostala obeležja; ponašanje preduzeća na tržištu monopolističke konkurencije; monopolistička konkurencija i tržišna ravnoteža; uticaj monopolističke konkurencije na ekonomsku efikasnost.

13. Tržište faktora proizvodnje: rada, kapitala i prirodnih resursa – primarni faktori proizvodnje; tražnja i ponuda faktora proizvodnje; tržište rada; tržište kapitala; tržište prirodnih resursa.

14. Eksternalije, javna dobra, zajednički resursi i porezi – eksternalije; javna dobra; zajednički resursi; oporezivanje, ekonomska efikasnost i pravednost.

15. Termin za proveru znanja.

**Teorijska
nastava**

1. Utemeljenje i ciljevi makroekonomije – velika depresija, Nju dil i Kejnsova „Opšta teorija“; ekonomski rast, zaposlenost i opšti nivo cena; makroekonomija zatvorene i otvorene privrede; privredni ciklusi i agregatna tražnja i ponuda; državne intervencije i savremena ekonomska politika.

2. Makroekonomski agregati – bruto domaći proizvod (BDP); komponente BDP-a: lična potrošnja, investicije, javna potrošnja, neto izvoz i zalihe; nominalni i realni BDP i deflator BDP-a; BDP u kružnom toku; bruto nacionalni proizvod i nacionalni dohodak.

3. Dohodak, potrošnja, štednja i investicije – dohodak, potrošnja i štednja; funkcija potrošnje i funkcija štednje; granična sklonost potrošnji/štednji i efekat multiplikacije; investicije.

4. Makroekonomska ravnoteža – opšta ravnoteža i IS-LM model; agregatna ponuda i agregatna tražnja; ravnoteža u AS-AD modelu; šokovi ponude i šokovi tražnje.

5. Nezaposlenost – stanovništvo, radna snaga i zaposlenost; merenje nezaposlenosti; vrste nezaposlenosti i uloga države; odnos proizvodnje i zaposlenosti.

6. Novac, inflacija i deflacija – vrste i funkcije novca; opšti nivo cena i vrednost novca; ponuda i tražnja novca; pojam i vrste inflacije; deflacija i dezinflacija; efekti inflacije i deflacije; Filipsova kriva i prirodna stopa zaposlenosti.

7. Ekonomski rast i privredni ciklusi – merenje i faktori ekonomskog rasta, određenje, faze i karakteristike privrednih ciklusa; uzroci privrednih ciklusa i fenomen procikličnosti; recesija i depresija; anticiklična ekonomska politika; stimulansi fiskalne politike; Velika depresija nekada i Globalna ekonomska kriza sada.

**Teorijska
nastava**

8. Devizni kursevi i i platni bilans – pojam i vrste deviznih kurseva; konvertibilnost i devizno tržište; apresijacija i depresijacija; paritet kupovne moći i dugoročni faktori deviznih kurseva; monetarni suverenitet i monetarna unija; valutni odbor i dolarizacija (evroizacija), platni bilans: pojam i obuhvat; tekući račun i spoljnotrgovinski bilans; kapitalni bilans i devizne rezerve; spoljna zaduženost.

9. Finansijski sistem – finansijski instrumenti; finansijska tržišta; finansijski posrednici; rizici i prinosi; upravljanje rizicima.

10. Banke, ponuda novca i monetarna politika – bankarski sistem; banke i ponuda novca; kvantitativna jednačina novca i brzina opticaja; nominalne i realne kamatne stope; inflatorna monetarna politika: nezaposlenost i budžetski deficit; strategija targetiranja inflacije; nezavisnost centralne banke i kredibilitet monetarne politike.

11. Međunarodna trgovina, globalizacija i ekonomska tranzicija – međunarodna trgovina i komparativne prednosti; protekcionizam i slobodna trgovina; konkurentske prednosti; globalizacija i internacionalizacija; ekonomska otvorenost, zemlje u tranziciji; tranzicija i strukturne promene; cinjna ekonomska konvergencija; ekonomska tranzicija u Srbiji.

12. Termin za proveru znanja.

Literatura

1	Z. Milenković, „ <i>Osnovi ekonomije</i> “, Visoka turistička škola, Beograd, 2017. I kolokvijum (1-138), II kolokvijum (139-187), usmeni ispit (188-259)
2	Paul A. Samuelson & William D. Nordhaus: <i>Ekonomija</i> , MATE d.o.o. Zagreb, 2000.
3	S. Pindyck & D. Rubinfeld: <i>Mikroekonomija</i> , MATE, 2005.
4	G. N. Mankju: <i>Principi ekonomije</i> , CID, Ekonomski fakultet, Beograd, 2005.

Broj časova aktivne nastave nedeljno tokom semestra

Predavanja	Vežbe
4	1

Metode izvođenja nastave

Predavanja i vežbe se organizuje u Power Point-u uz interaktivno učešće studenata i korišćenje IT, Web Tutor advantage, web sajtova, case studija i drugih tehnika i informacija. Učenje je permanento uz proveru znanja i izradu seminarskih radova, zadataka, testova, internet pretraživanja i druge aktivnosti studenata. Prema mogućnostima angažuju se takođe i gostujući profesori, drugi stručnjaci i istaknuti privrednici.

Ocena znanja (maksimalni broj poena 100)	Poena	Ocena	Poena
Aktivnost u toku predavanja	10	5 (nije položio)	0-50
Praktična nastava		6	51-60
Kolokvijumi	2 x 10 = 20	7	61-70
Seminarski rad	10	8	71-80
Ukupno (preispitne obaveze)	40	9	81-90
Usmeni ispit	60	10	91-100

Teme za seminarske radove, rokovi predaje i sva pitanja oko izrade seminarskog rada

- Kod predmetnog profesora na vežbama

dr Miroslava Petrevska

mpetrevska@visokaturisticka.edu.rs

dr Mirjana Ilić

mirjana.ilic@visokaturisticka.edu.rs

• Okvirni program izvođenja nastave iz predmeta

OSNOVI EKONOMIJE:

1. UVOD U OSNOVE EKONOMIJE (dr Renata Pindžo)
2. TRŽIŠTE I KONKURENCIJA PONUDA I TRAŽNJA, ELASTIČNOST (dr Renata Pindžo)
3. PREFERENCIJE, IZBOR POTROŠAČA, RIZICI (dr Renata Pindžo)
4. PROIZVODNJA, TROŠKOVI PROIZVODNJE, ORGANIZACIJA (dr Renata Pindžo)
5. SAVRŠENA KONKURENCIJA, TRŽIŠNA MOĆ, ODREĐIVANJE CENA (dr Miroslava Petrevska)
6. MONOPOL, OLIGOPOL, MONOPOLISTIČKA KONKURENCIJA, NESAVRŠENA KONKURENCIJA (dr Miroslava Petrevska)
7. **KOLOKVIJUM 1 (17.11.2022.)** (dr Renata Pindžo)
8. TRŽIŠTE FAKTORA PROIZVODNJE, EKSTERNALIJE, ZAJEDNIČKI RESURSI, POREZI (dr Miroslava Petrevska)
9. MAKROEKONOMIJA, MAKROEKONOMSKI AGREGATI ,DOHODAK, POTROŠNJA, ŠTEDNJA, INVESTICIJE (dr Miroslava Petrevska)
10. **KOLOKVIJUM 2 (8.12.2022.)** (dr Miroslava Petrevska)
11. MAKROEKONOMSKA RAVNOTEŽA, NEZAPOSLENOST (dr Mirjana Ilić)
12. NOVAC, DEVIZNI KURSEVI I PLATNI BILANS (dr Mirjana Ilić)
13. EKONOMSKI RAST, PRIVREDNI CIKLUSI (dr Mirjana Ilić)
14. GLOBALIZACIJA, PROTEKCIONIZAM I MEĐUNARODNA TRGOVINA (dr Mirjana Ilić)

Kolokvijumi

I kolokvijum (17.11.2022.) dr Renata Pindžo

II kolokvijum (8.12.2022.) dr Miroslava Petrevska

- Broj pitanja i vreme koje je predviđeno za kolokvijum saznaćete blagovremeno

Potpisi za overu semestra i upis predispitnih obaveza

**Biće dostavljen blagovremeno termin za upis
predispitnih obaveza na sajtu.**

Ispitna pitanja iz Osnova ekonomije

1. Uvod u ekonomiju – resursi i potrebe
2. Pojam ekonomije i slobodna i ekonomska dobra
3. Mikroekonomija i makroekonomija, pozitivna i normativna ekonomije
4. Osnovi ekonomske analize i ekonomske zakonitosti, instrumenti i metodi analize
5. Oportunitetni trošak i ekonomski profit, granice proizvodnih mogućnosti
6. Pereto optimum i zakon opadajućih prinosa. Ilustrovati na primeru.
7. Tržište i konkurencija, pojam i uloga tržišta, tržišne cene i konkurencija
8. Sistematizacija tržišta, savršena i nepotpuna konkurencija
9. Objasniti kružni tok dobara, faktora i dohotka. Ilustrovati na primeru.
10. Asimetrične informacije i negativna selekcija, efikasnost tržišta, tržišni „neuspeh“ i uloga države
11. Tražnja i ponuda, pojam, kriva i faktori tražnje. Ilustrovati primerom.
12. Pojam, kriva i faktori ponude. Ilustrovati primerom.
13. Individualna i tržišna tražnja i ponuda. Ilustrovati primerom.
14. Uravnotežavanje tražnje i ponude, potrošačev i proizvođačev višak. Ilustrovati primerom.

Ispitna pitanja iz Osnova ekonomije

15. Elastičnost tražnje i ponude, cenovna elastičnost tražnje, uticaj cenovne elastičnosti tražnje na ukupan prihod. Ilustrovati primerom.
16. Unakrsna i dohodovna elastičnost tražnje, cenovna elastičnost tražnje. Ilustrovati primerom.
17. Preferencije, izbor potrošača i rizici, preferencije i korisnost potrošača.
18. Budžetsko ograničenje, izbor potrošača, neizvesnost i rizici.
19. Odnos rizika i prinosa, smanjivanje rizika i diversifikacija.
20. Proizvodnja i organizacija, proizvodna funkcija. Ilustrovati primerom.
21. Tehnologija i produktivnost, proizvodnja u kratkom i dugom roku. Ilustrovati primerom.
22. Ukupan, prosečni i granični proizvod, veličina i organizacija preduzeća. Ilustrovati primerom.
23. Troškovi proizvodnje, ukupan trošak, ukupan prihod i profit, ekonomski i računovodstveni trošak. 24. Fiksni i varijabilni troškovi, prosečni i granični trošak. Ilustrovati primerom
25. Troškovi u kratkom i dugom roku, nepovratni trošak.
26. Savršena konkurencija, i tržište savršene konkurencije, ponuda konkurentnog preduzeća i maksimiranje profita. Ilustrovati primerom.
27. Tržišna ponuda konkurentnih preduzeća, kratkoročna i dugoročna tržišna ravnoteža. Ilustrovati primerom.
28. Tržišna moć i određivanje i prihvatanje cena. Ilustrovati primerom.

Ispitna pitanja iz Osnova ekonomije

29. Cenovna diskriminacija, određivanje cena paketa proizvoda. Ilustrovati primerom.
30. Monopol i oligopol, izvori i obeležja monopola, ponašanje monopolskog preduzeća. Ilustrovati primerom.
31. Ekonomski i društveni efekti monopola, pojam i obeležja oligopola. Ilustrovati primerom.
32. Ponašanje oligopolista i teorija igara, rigidnost cena i karteli. Ilustrovati primerom.
33. Monopolistička konkurencija, diferenciranje proizvoda i ostala obeležja, ponašanje preduzeća na tržištu monopolističke konkurencije. Ilustrovati primerom.
34. Monopolistička konkurencija i tržišna ravnoteža, uticaj monopolističke konkurencije na ekonomsku efikasnost.
35. Tržište faktora proizvodnje: rada, kapitala i prirodnih resursa, primarni i proizvodni faktori proizvodnje, tražnja i ponuda faktora proizvodnje.
36. Tržište rada i kapitala, realna i nominalna kamatna stopa. Ilustrovati primerom.
37. Tržište prirodnih resursa, zemljišna renta. Ilustrovati primerom.
38. Eksternalije, javna dobra i zajednički resursi. Ilustrovati primerom.
39. Oporezivanje, ekonomska efikasnost i pravednost.

Ispitna pitanja iz Osnova ekonomije

II Makroekonomija

1. Utemeljenje i ciljevi makroekonomije, velika depresija, Nju dil i Kejnsova „Opšta teorija“, ekonomski rast, zaposlenost i opti nivo cena.
2. Makroekonmski model zatvorene i otvorene privrede. Ilustrovati primerom
3. Privredni ciklusi i agregatna tražnja i ponuda, državna intervencija i savremena ekonomska politika.
4. Makroekonovski agregati, bruto domaći proizvod (BDP) i njegove komponente. Navesti primer.
5. Nominalni i realni BDP i deflator BDP-a. Ilustrovati primerom
6. BDP u kružnom toku, bruto nacionalni proizvod i nacionalni dohodak. Ilustrovati primerom.
7. Dohodak, potrošnja, štednja i investicije, funkcija potrošnje i funkcija štednje. Ilustrovati primerom.
8. Granična sklonost potrošnji i štednji i efekat multiplikatora. Ilustrovati primerom
9. Investicije, direktne, grinfildi i portfolio investicije. Ilustrovati primerom.
10. Makroekonomska ravnoteža i IS-LM model. Ilustrovati primerom
11. Agregatna tražnja i agregatna ponuda i ravnoteža u AS-AD modelu, šokovi ponude i šokovi tražnje. Ilustrovati primerom.
12. Nezaposlenost, stanovništvo, radna snaga i zaposlenost, merenje nezaposlenosti.
13. Vrste nezaposlenosti (frikciona, strukturna, prirodna, ciklična i sezonska), odnos proizvodnje i nezaposlenosti – Okunov zakon.
14. Novac, inflacija i deflacija, pojam, vrste i funkcije novca (M1, M2 i M3), vrednost novca i tražnja za novcem.

Ispitna pitanja iz Osnova ekonomije

15. Inflacija, dezinflacija i deflacija, Filipsova kriva i prirodna stopa nezaposlenosti. Ilustrovati primerom.
16. Ekonomski rast i privredni ciklusi, merenje i faktori ekonomskog rasta, odlike privrednih ciklusa. Ilustrovati primerom.
17. Uzroci privrednih ciklusa i fenomen procikličnosti, anticiklična ekonomska politika.
18. Devizni kursevi i platni bilans, pojam i vrste deviznih kurseva, apresijacija i depresijacija.
19. Monetarna unija, valutni odbor i dolarizacija/evroizacija, platni bilans.
20. Finansijski sistem i instrumenti (depoziti i krediti, hartije od vrednosti, finansijski derivati i drugi finansijski instrumenti).
21. Finansijska tržišta, finansijski posrednici, prinos i rizici.
22. Banke, ponuda novca i monetarna politika, bankarski sistem, komercijalne banke (navesti bilans stanja komercijalne banke), ponuda novca i savremene monetarne strategije.
23. Međunarodna trgovina, globalizacija i ekonomska tranzicija, komparativne prednosti, protekcionizam i slobodna trgovina, globalizacija i ekonomska otvorenost.
24. Ekonomska tranzicija i strukturne promene (liberalizacija i makroekonomska stabilnost), evropska unija.

Napomena za ispit

- Kandidati koji su položili kolokvijum(e), na usmenom ispitu odgovaraju gradivo po ovim ispitnim pitanjima, koje nije bilo obuhvaćeno kolokvijumima. Ostali kandidati polažu gradivo prema naznačenom udžbeniku i pitanjima.
- Studenti **moraju** u *index-u* da imaju **popunjene bodove za sve preispitne obaveze** koje su stekli tokom školske godine, kako bi se mogle bodovati pri formiranju konačne ocene na usmenom delu ispita.